

Vznik GATT a kola jednání o snižování cel

Mezinárodní obchodní režim, jaro 2021

Otázky z minula a předminula

- Jaké dva hlavní cíle měl merkantilismus?

Otázky z minula a předminula

- Jaké dva hlavní cíle měl merkantilismus?
- Který stát byl v tomto období hlavním obchodním rivalem Anglie/Velké Británie?

Otázky z minula a předminula

- Jaké dva hlavní cíle měl merkantilismus?
- Který stát byl v tomto období hlavním obchodním rivalem Anglie/Velké Británie?
- Kdo přišel s argumentem, že mezinárodní obchod zvětší trh a tím umožní větší dělbu práce?

Otázky z minula a předminula

- Jaké dva hlavní cíle měl merkantilismus?
- Který stát byl v tomto období hlavním obchodním rivalem Anglie/Velké Británie?
- Kdo přišel s argumentem, že mezinárodní obchod zvětší trh a tím umožní větší dělbu práce?
- Kteří autoři rozvinuli koncept komparativní výhody?

Otázky z minula a předminula

- Jaké dva hlavní cíle měl merkantilismus?
- Který stát byl v tomto období hlavním obchodním rivalem Anglie/Velké Británie?
- Kdo přišel s argumentem, že mezinárodní obchod zvětší trh a tím umožní větší dělbu práce?
- Kteří autoři rozvinuli koncept komparativní výhody?
- Co byly Obilné zákony a kdy byly zrušeny?

Otázky z minula a předminula

- Jak se jmenoval první americký ministr financí a s jakým argumentem pro protekcionismus přišel?

Otázky z minula a předminula

- Jak se jmenoval první americký ministr financí a s jakým argumentem pro protekcionismus přišel?
- Jak se změnila americká obchodní politika po Občanské válce?

Otázky z minula a předminula

- Jak se jmenoval první americký ministr financí a s jakým argumentem pro protekcionismus přišel?
- Jak se změnila americká obchodní politika po Občanské válce?
- Který stát kromě USA předstihl před WWI Velkou Británií?

Otázky z minula a předminula

- Jak se jmenoval první americký ministr financí a s jakým argumentem pro protekcionismus přišel?
- Jak se změnila americká obchodní politika po Občanské válce?
- Který stát kromě USA předstihl před WWI Velkou Británií?
- Jak může stát využít protekcionismu ke zlepšení svých směnných relací? (Co jsou vůbec směnné relace?)

Otázky z minula a předminula

- Jak se jmenoval první americký ministr financí a s jakým argumentem pro protekcionismus přišel?
- Jak se změnila americká obchodní politika po Občanské válce?
- Který stát kromě USA předstihl před WWI Velkou Británií?
- Jak může stát využít protekcionismu ke zlepšení svých směnných relací? (Co jsou vůbec směnné relace?)
- Jaký problém může mít s volným obchodem ekonomie blahobytu?

Otázky z minula a předminula

- Jak se jmenoval první americký ministr financí a s jakým argumentem pro protekcionismus přišel?
- Jak se změnila americká obchodní politika po Občanské válce?
- Který stát kromě USA předstihl před WWI Velkou Británií?
- Jak může stát využít protekcionismu ke zlepšení svých směnných relací? (Co jsou vůbec směnné relace?)
- Jaký problém může mít s volným obchodem ekonomie blahobytu?
- Jak se změnila obchodní politika Británie ve 30. letech?

30. léta

- Velká Británie se kvůli úpadku svého průmyslu **odkloňuje od volného obchodu** – 1931 zvýšení cel spolu s odchodem od zlatého standardu
- > jednání s dominii o **imperiálních preferencích** – protekce pro celé britské impérium, kde mají výrobky z Británie najít odbytiště

30. léta

- Velká Británie se kvůli úpadku svého průmyslu **odkloňuje od volného obchodu** – 1931 zvýšení cel spolu s odchodem od zlatého standardu
- > jednání s dominii o **imperiálních preferencích** – protekce pro celé britské impérium, kde mají výrobky z Británie najít odbytiště
- Do té doby „kooperativní imperialismus“ – kolonie otevřené byznysu ostatních zemí

30. léta

- Úvahy mocností o soběstačnosti > snaha ovládnout region a zbavit se nutnosti importovat
- > japonské impérium v Asii, úvahy nacistů o ovládnutí zdrojů obilí ve východní Evropě

30. léta

- USA pokračují v dlouhodobém protekcionismu
- Častá tvrzení o obchodní válce během krize - Smoot Hawleyho celní sazebník

30. léta

- USA pokračují v dlouhodobém protekcionismu
- Častá tvrzení o obchodní válce během krize - Smoot Hawleyho celní sazebník
- Realita – cla se formálně zvýšila jen o trochu
- - k faktickému nárůstu cel vedla deflace
- To stejné Evropa, včetně Československa!

Obrat USA k volnému obchodu

- Už cca 1890 byly USA nejvyspělejší zemí světa > argument infant industry přestal dávat smysl

Obrat USA k volnému obchodu

- Už cca 1890 byly USA nejvyspělejší zemí světa > argument infant industry přestal dávat smysl
- Protekce ospravedlňovaná jako ochrana mezd před levnou konkurencí

Obrat USA k volnému obchodu

- Už cca 1890 byly USA nejvyspělejší zemí světa > argument infant industry přestal dávat smysl
- Protekce ospravedlňovaná jako ochrana mezd před levnou konkurencí – podobné dnešním argumentům proti Asii!
- 1916 – Kongresman Cordell Hull navrhl vytvoření mezinárodní organizace na podporu volného obchodu

Obrat USA k volnému obchodu

- Už cca 1890 byly USA nejvyspělejší zemí světa > argument infant industry přestal dávat smysl
- Protekce ospravedlňovaná jako ochrana mezd před levnou konkurencí – podobné dnešním argumentům proti Asii!
- 1916 – Kongresman Cordell Hull navrhl vytvoření mezinárodní organizace na podporu volného obchodu
- > prezident Wilson zahrnul volný obchod do svých **14 bodů** pro uspořádání poválečného světa

- „ III. The removal, **so far as possible, of all economic barriers** and the establishment of an **equality of trade conditions** among all the nations consenting to the peace and **associating themselves for its maintenance.**“

Obrat USA k volnému obchodu

- > liberální úvahy o interdependenci a míru
- Po WWI – USA odmítly vstoupit do Společnosti národů a volný obchod se nekonal

Obrat USA k volnému obchodu

- 1933 - Rooseveltova administrativa – Hull se stal ministrem zahraničí

Obrat USA k volnému obchodu

- 1933 - Rooseveltova administrativa – Hull se stal ministrem zahraničí – prosazuje **bilaterální dohody o volném obchodu**

Obrat USA k volnému obchodu

- 1933 - Rooseveltova administrativa – Hull se stal ministrem zahraničí – prosazuje **bilaterální dohody o volném obchodu**
- > 1934 - Reciprocal Trade Agreements Act (**RTAA**) – pravomoc exekutivy sjednávat dohody o snížení cel, pokud se bude postupovat recipročně

Obrat USA k volnému obchodu

- 1933 - Rooseveltova administrativa – Hull se stal ministrem zahraničí – prosazuje **bilaterální dohody o volném obchodu**
- > 1934 - Reciprocal Trade Agreements Act (**RTAA**) – pravomoc exekutivy sjednávat dohody o snížení cel, pokud se bude postupovat recipročně
- > Vláda může dohodnout, že USA sníží clo na banány, když jej sníží i Mexiko

Obrat USA k volnému obchodu

- 1933 - Rooseveltova administrativa – Hull se stal ministrem zahraničí – prosazuje **bilaterální dohody o volném obchodu**
- > 1934 - Reciprocal Trade Agreements Act (**RTAA**) – pravomoc exekutivy sjednávat dohody o snížení cel, pokud se bude postupovat recipročně
- > Vláda může dohodnout, že USA sníží clo na banány, když jej sníží i Mexiko
- Předtím cla přijímat výhradně **Kongres**, kde každý reprezentant a senátor chtěl chránit podniky ve svém státě
- > platné až do 60. let – **slabý mandát pro jednání**

Obrat USA k volnému obchodu

- > dohody hlavně se státy Latinské Ameriky („politika dobrého sousedství“)
- Celkově tyto dohody pokryly 60 % amerického zahraničního obchodu
- > po uzavření dohody USA vždy snížily cla i vůči dalším zemím, které pro danou komoditu měly nízká cla

Jednání během WWII

- Jednání USA a UK
- Atlantická charta, Smlouva o vzájemné pomoci – zmínky o odstranění diskriminace (imperiální preference) a volném obchodu

Jednání během WWII

- Jednání USA a UK
- Atlantická charta, Smlouva o vzájemné pomoci – zmínky o odstranění diskriminace (imperiální preference) a volném obchodu
- USA – předpokládaly, že obchod bude liberalizován na základě bilaterálních dohod (RTAA)

Jednání během WWII

- Britové – neochotně nuceni přijmout výměnou za americkou pomoc
- Taktika UK – vytvořit multilaterální fórum, kde budou moci spolupracovat s dominii
- Strach, že americký byznys roztrhá impérium
- > **všeobecně se myslelo, že UK zůstane globální velmocí!**

Jednání během WWII

- Britský návrh (Keynes a Meade) – „mezinárodní obchodní unie“ + „mezinárodní clearingová unie“
- > **multilaterální přístup nebyl nápad USA!**

Jednání během WWII

- Britský návrh (Keynes a Meade) – „**mezinárodní obchodní unie**“ + „mezinárodní clearingová unie“
- > **multilaterální přístup nebyl nápad USA!**
- (s WTO později přišla Kanada)

Po WWII

- Místo clearingové unie vznikl IMF
- > Bretton Woodský systém v centru s dolarem navázaným na zlato místo bancoru
- + World Bank jako zdroj investic

Po WWII

- Místo clearingové unie vznikl IMF
- > Bretton Woodský systém v centru s dolarem navázaným na zlato místo bancoru
- + World Bank jako zdroj investic

- Ale britský nápad multilaterálního režimu pro obchod přežil > plán založit **Mezinárodní obchodní organizaci (ITO)**

ITO

- Plánovaná jako specializovaná agentura OSN, stejně jako Světová banka a Mezinárodní měnový fond

ITO

- 1947 – jednání v Ženevě o zakládajícím dokumentu ITO

ITO

- 1947 – jednání v Ženevě o zakládajícím dokumentu ITO
- Spory mezi USA a Británií ohledně imperiálních preferencí + celková neochota hospodářsky slabé Británie se zavázat k liberalizaci

ITO

- 1947 – jednání v Ženevě o zakládajícím dokumentu ITO
- Spory mezi USA a Británií ohledně imperiálních preferencí + celková neochota hospodářsky slabé Británie se zavázat k liberalizaci
- USA si přály co nejvíc volný obchod založený na nediskriminaci = **každý stát bude mít vůči všem ostatním zemím relativně nízké clo a nebude mezi nimi rozlišovat**

ITO

- Nároky rozvojových zemí na „special and differential treatment“ – povolení většího protekcionismu, než je povolen vyspělým zemím

ITO

- Nároky rozvojových zemí na „special and differential treatment“ – povolení většího protekcionismu, než je povolen vyspělým zemím
- Úvahy o zóně volného obchodu v Západní Evropě – USA nakloněny

ITO a GATT

- USA nakonec udělaly řadu ústupků rozvojovým zemím, pro které byly stanoveny výjimky (možnost chránit infant industries, používat importní kvóty...)

ITO a GATT

- USA nakonec udělaly řadu ústupků **rozvojovým zemím, pro které byly stanoveny výjimky** (možnost chránit infant industries, používat importní kvóty...)
- Zároveň souhlasily i s **možností zřizovat celní unie** - mají navzájem volný obchod, ale navenek clo (>EU)

ITO a GATT

- USA nakonec udělaly řadu ústupků **rozvojovým zemím, pro které byly stanoveny výjimky** (možnost chránit infant industries, používat importní kvóty...)
- Zároveň souhlasily i s **možností zřizovat celní unie** - mají navzájem volný obchod, ale navenek clo (>EU)
- Britové se ocitli sami – konec imperiálních preferencí

ITO a GATT

- Na základě těchto kompromisů byla vytvořena **Všeobecné dohoda o clech a obchodu**

ITO a GATT

- > na základě těchto kompromisů byla vytvořena Všeobecné dohoda o clech a obchodu
- **General Agreement on Tariffs and Trade**

ITO a GATT

- > na základě těchto kompromisů byla vytvořena Všeobecné dohoda o clech a obchodu
- General Agreement on Tariffs and Trade
- = **GATT 1947**
- - jakožto provizorní dohoda, která bude platit, dokud nevznikne ITO

ITO a GATT

- > na základě těchto kompromisů byla vytvořena Všeobecné dohoda o clech a obchodu
- General Agreement on Tariffs and Trade
- = GATT 1947
- - **jakožto provizorní dohoda, která bude platit, dokud nevznikne ITO**

ITO

- 1948 > Konference OSN o obchodu a zaměstnanosti v Havaně > **Havanská charta** zakládající ITO

ITO

- 1948 > Konference OSN o obchodu a zaměstnanosti v Havaně > Havanská charta zakládající ITO
- **V USA nepopulární (!)**
- Chartu by musel ratifikovat Kongres, ve kterém měli silné postavení protekcionisté

ITO

- 1948 > Konference OSN o obchodu a zaměstnanosti v Havaně > Havanská charta zakládající ITO
- V USA nepopulární (!)
- Chartu by musel ratifikovat Kongres, ve kterém měli silné postavení protekcionisté
- Zastáncům volného obchodu naopak vadila velká spousta výjimek

ITO

- **> znělo to tak, že USA budou muset otevřít svůj trh, zatímco všichni ostatní se schovají za bariéry**
- Pro Trumanovu administrativu byl prioritou Marshallův plán, regionální integrace Evropy atd.

ITO

- 1950 – Truman oznámil, že Havanskou chartu nepředloží Kongresu ke schválení > **ITO nikdy nevznikla**

ITO

- 1950 – Truman oznámil, že Havanskou chartu nepředloží Kongresu ke schválení > **ITO nikdy nevznikla**
- GATT, který vstoupil v platnost 1. 1. 1948, zůstal jediným multilaterálním instrumentem pro jednání o liberalizaci obchodu

ITO

- 1950 – Truman oznámil, že Havanskou chartu nepředloží Kongresu ke schválení > **ITO nikdy nevznikla**
- GATT, který vstoupil v platnost 1. 1. 1948, zůstal jediným multilaterálním instrumentem pro jednání o liberalizaci obchodu
- = **provizorium na 50 let (do vzniku WTO v roce 1995)**

GATT

- Dodnes platí

GATT

- **Dodnes platí, pouze je včleněn do institucionálního rámce WTO, kde vedle něj existují i další mezinárodní smlouvy**

GATT

- Dodnes platí, pouze je včleněn do institucionálního rámce WTO, kde vedle něj existují i další mezinárodní smlouvy
- **> nejdůležitější dokument pro tento kurz!**

GATT

- Základní kámen GATT/WTO režimu: **nediskriminace**

GATT

- Základní kámen GATT/WTO režimu: **nediskriminace**
- **1) Doložka nejvyšších výhod**
- **2) Národní zacházení**

MFN

- Doložka nejvyšších výhod = **most favored nation = MFN**

MFN

- Doložka nejvyšších výhod = **most favored nation = MFN**
- Není to most **favourite** nation!

MFN

- Doložka nejvyšších výhod = **most favored nation = MFN**
- Není to most **favourite** nation!
- Stejné zacházení se zbožím ze všech ostatních zemí

MFN

- Doložka nejvyšších výhod = **most favored nation = MFN**
- Není to most **favourite** nation!
- Stejné zacházení se zbožím ze všech ostatních zemí
- > **jedno importní clo pro všechny členy GATT/WTO**

MFN

- Doložka nejvyšších výhod = **most favored nation = MFN**
- Není to most **favourite** nation!
- Stejné zacházení se zbožím ze všech ostatních zemí
- > jedno importní clo pro všechny členy GATT/WTO
- **Pokud snížím clo pro jednu zemi, musím snížit i pro ostatní – základ jednání v GATT/WTO!**

MFN

- Dopadá hlavně na překážky spojené s přechodem hranic, jako je clo nebo kvóta
- Vztahuje se ale i na netarifní překážky – různé regulace a standardy pro produkty

MFN

- Výjimka – celní unie a zóny volného obchodu (EU, NAFTA...)

MFN

- Výjimka – celní unie a zóny volného obchodu (EU, NAFTA...)
- **Obrovská mezera umožňující diskriminaci**
- Historicky – povoleno kvůli potřebě zřídit po WWII nějakou formu volného obchodu v západní Evropě (>ESUO)

MFN

- Výjimka – celní unie a zóny volného obchodu (EU, NAFTA...)
- Obrovská mezera umožňující diskriminaci
- Historicky – povoleno kvůli potřebě zřídit po WWII nějakou formu volného obchodu v západní Evropě (>ESUO)
- Dále výjimka pro preference pro rozvojové země

MFN

- Výjimka – celní unie a zóny volného obchodu (EU, NAFTA...)
- Obrovská mezera umožňující diskriminaci
- Historicky – povoleno kvůli potřebě zřídit po WWII nějakou formu volného obchodu v západní Evropě (>ESUO)
- Dále výjimka pro preference pro rozvojové země
- **> zvláštní přednáška o preferenčních režimech**

MFN

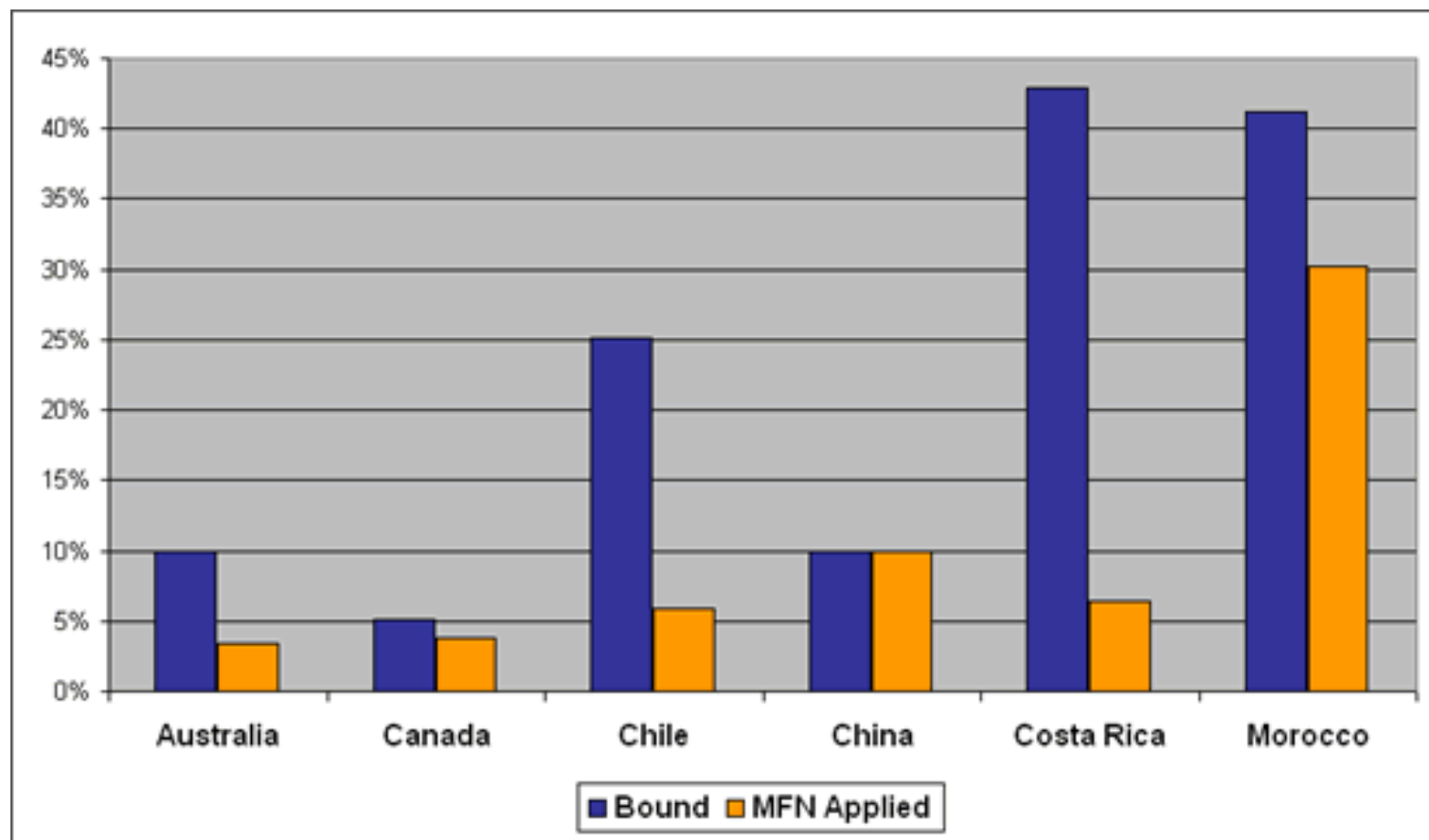
- > vlastně doložka nejnižších výhod
- = **určuje nejvyšší clo, které země může uvalit na člena WTO, což jsou skoro všechny státy světa**
- **Ostatní mají preferenční přístup**

MFN

- > vlastně doložka nejnižších výhod
- = určuje nejvyšší clo, které země může uvalit na člena WTO, což jsou skoro všechny státy světa
- Ostatní mají preferenční přístup
- Příklad – **Brexit** – MFN clo by nastalo v případě no dealu
- > pokud by se EU a UK nedohodly, UK by byla vůči EU v postavení řadového člena WTO (a obráceně)

Aplikované clo x celní závazek

- Aplikované clo – to clo, které země skutečně vybírá
- Celní závazek – maximální clo, nad které země podle svého závazku ve WTO nesmí aplikované clo zvýšit

Aplikované clo x celní závazek

- Každý signatář GATT dodal **schéma maximálních cel** – soupis typů zboží a maximální úrovně cla pro každý typ

Aplikované clo x celní závazek

- Každý signatář GATT dodal **schéma maximálních cel** – soupis typů zboží a maximální úrovně cla pro každý typ
- „Clo Francie pro produkt 04 0024 – pokrývky hlavy vyrobené z bavlny - nepřesáhne 30 %“

Aplikované clo x celní závazek

- Aplikované clo – to clo, které země skutečně vybírá
- Celní závazek – maximální clo, nad které země podle svého závazku ve WTO nesmí aplikované clo zvýšit
- **V GATT/WTO se jedná o celních závazcích!**

Aplikované clo x celní závazek

- Aplikované clo – to clo, které země skutečně vybírá
- Celní závazek – maximální clo, nad které země podle svého závazku ve WTO nesmí aplikované clo zvýšit
- V GATT/WTO se jedná o celních závazcích! – **respektive o změnách ve schématech maximálních cel**

Aplikované clo x celní závazek

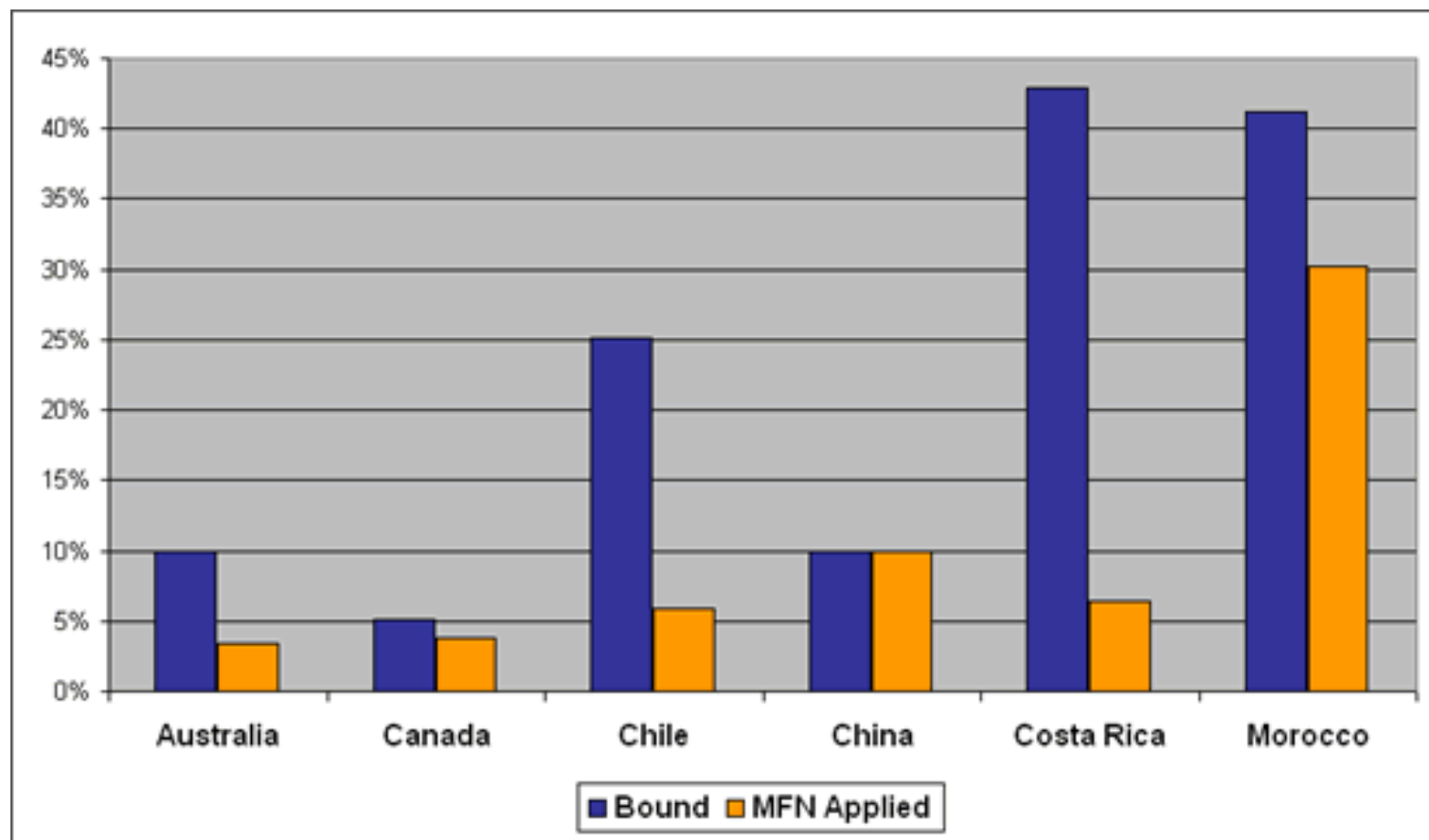
- Aplikované clo – to clo, které země skutečně vybírá
- Celní závazek – maximální clo, nad které země podle svého závazku ve WTO nesmí aplikované clo zvýšit
- V GATT/WTO se jedná o celních závazcích!
- **Země mohou aplikovaná cla samy dále snižovat a potom zvyšovat, vázány jsou v tom pouze principem MFN**

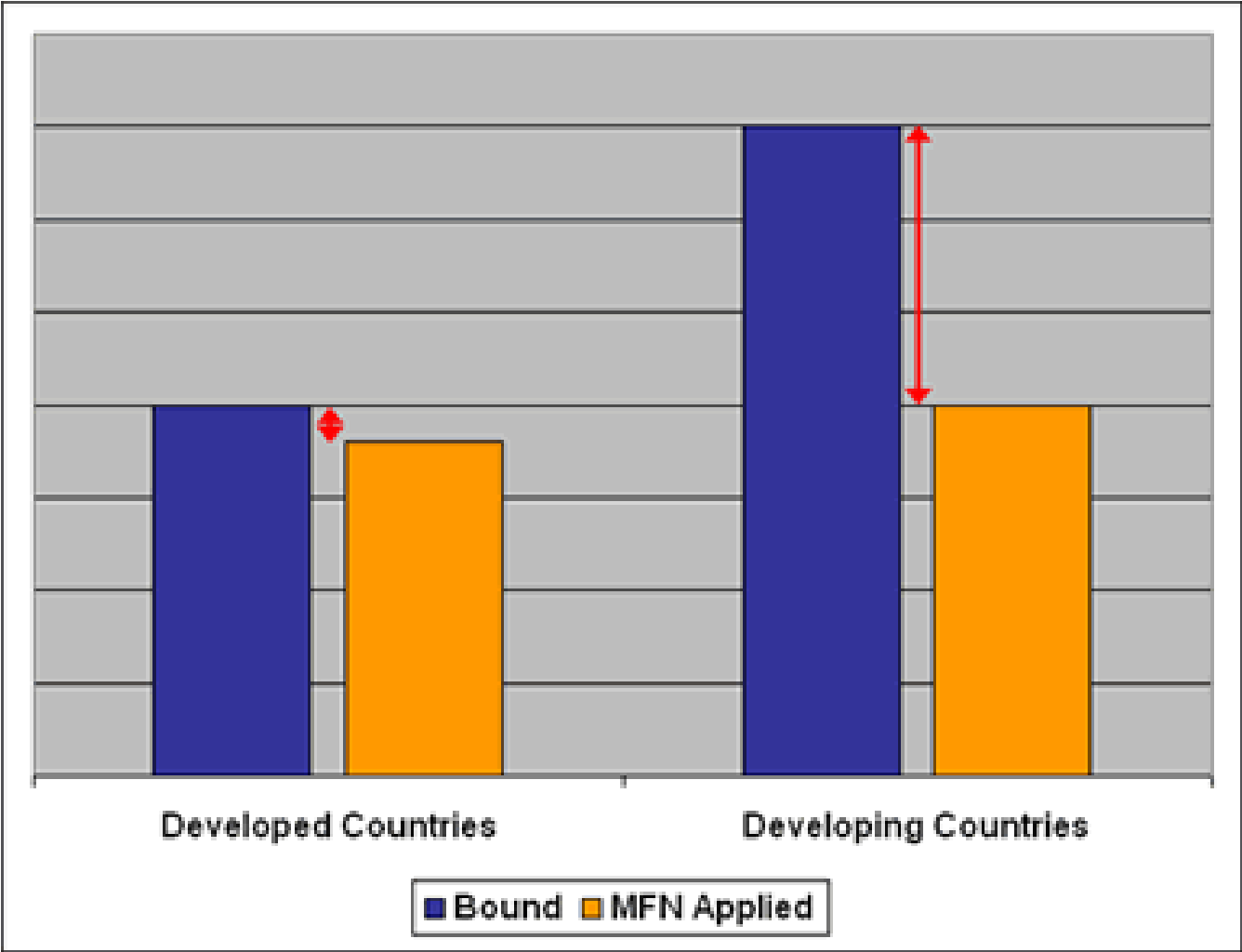
Aplikované clo x celní závazek

- Aplikované clo – to clo, které země skutečně vybírá
- Celní závazek – maximální clo, nad které země podle svého závazku ve WTO nesmí aplikované clo zvýšit
- V GATT/WTO se jedná o celních závazcích!
- Země mohou aplikovaná cla samy dále snižovat a potom zvyšovat, vázány jsou v tom pouze principem MFN
- Rozdíl mezi závazkem a aplikovaným clem = „binding overhang“ – prostor pro protekcionismus

Aplikované clo x celní závazek

- **Vyspělé země mají cla většinou zavázána na úrovni aplikovaného cla**
- Rozvojové země si nechávají prostor cla zvyšovat

Aplikované clo x celní závazek

- Vyspělé země mají cla většinou zavázána na úrovni aplikovaného cla
- Rozvojové země si nechávají prostor cla zvyšovat
- **Neexistuje povinnost mít závazek pro všechny položky celního sazebníku!**
- Řada zemí pro mnoho komodit ani žádný závazek nemá, mohou zcela v souladu s WTO režimem clo libovolně zvyšovat

Country	Applied Rate (%)	Bound Rate (%)	% Bound
United States	3.6	3.6	100.0
Canada	3.6	5.1	99.7
EC	4.3	4.1	100.0
Japan	3.1	2.9	99.6
South Korea	11.3	16.0	94.7
Mexico	12.5	34.9	100.0
Chile	6.0 (uniform)	25.1	100.0
Argentina	11.2	32.0	100.0
Brazil	13.6	31.4	100.0
Thailand	9.1	25.7	74.7
China	9.95	10.0	100.0
Egypt	17.0	36.8	99.3
Philippines	6.3	25.6	66.8
India	15.0	49.7	73.8
Kenya	12.7	95.7	14.6
Ghana	13.1	92.5	14.3

Aplikované clo x celní závazek

- Vyspělé země mají cla většinou zavázána na úrovni aplikovaného cla
- Rozvojové země si nechávají prostor cla zvyšovat
- Neexistuje povinnost mít závazek pro všechny položky celního sazebníku!
- Řada zemí pro mnoho komodit ani žádný závazek nemá, mohou zcela v souladu s WTO režimem clo libovolně zvyšovat
- **ALE MFN – aplikované clo by mělo být i tak pro všechny stejné**

Aplikované clo x celní závazek

- **Rozdíl – přístupová jednání o členství s WTO**
- Staří členové GATT přistoupili, aniž by museli na začátku něco slíbit
- Ve WTO mohou stávající členové požadovat rozsáhlou liberalizaci, než novému státu umožní vstoupit
- Někdy jdou tyto požadavky i nad rámec toho, co je v rámci WTO dohodnuto, například privatizace státních podniků

Klasifikace zboží

- **Harmonizovaný systém (HS) celních kódů** – jednotná klasifikace zboží
- **Kódy** – řada čísel, každé další označuje konkrétnější kategorii zboží

- Under the system, the broadest categories of products are identified by two-digit “chapters” (e.g. **04 is dairy products**, eggs and other edible animal products). These are then sub-divided by adding more digits: the higher the number of digits, the more detailed the categories. For example the four-digit code or “heading” **0403 is a group of products derived from milk**. At six digits, **0403.10 is the “sub-heading” for yoghurt**; at the eight-digit level, **0403.10.11 could be low-fat yoghurt “tariff line”**

Celní oceňování

- **Ohodnocení – cena ve faktuře**

Celní oceňování

- **Ohodnocení – cena ve faktuře**
- Strach rozvojových zemí z **obcházení daní** nebo kapitálových kontrol
- **Under-invoicing a over-invoicing**

Celní oceňování

- Ohodnocení – cena ve faktuře
- Strach rozvojových zemí z obcházení daní nebo kapitálových kontrol
- Under-invoicing a over-invoicing
- **x když je to v rámci korporace – potom cena stejného nebo podobného zboží**

Kvantitativní restrikce

- **Kvóty** a ekvivalentní opatření

Kvantitativní restrikce

- **Kvóty** a ekvivalentní opatření
- Teorií považovány za více restriktivní a škodlivé než cla, která jsou alespoň **tržní, flexibilní, nediskriminační a transparentní, představují příjem pro vládu**

Kvantitativní restrikce

- **Kvóty** a ekvivalentní opatření
- Teorií považovány za více restriktivní a škodlivé než cla, která jsou alespoň tržní, flexibilní, nediskriminační a transparentní, představují příjem pro vládu
- **Zakázány, v GATT je povinnost převést je na cla!**

Kvantitativní restrikce

- **Kvóty** a ekvivalentní opatření
- Teorií považovány za více restriktivní a škodlivé než cla, která jsou alespoň tržní, flexibilní, nediskriminační a transparentní, představují příjem pro vládu
- **Zakázány, v GATT je povinnost převést je na cla!**
- Povoleny pro narovnání **platební bilance**, nebo **ochranu nedospělých odvětví**

Kvantitativní restrikce

- **Dobrovolná omezení vývozu (VERs)** – kvóta implementovaná vývozcem
- Formálně v souladu s GATT („dobrovolné“), i když je to kvóta
- USA proti Japonsku, ocel a auta, největší rozšíření v 80s – 10 % světového obchodu!

Kvantitativní restrikce

- **Dobrovolná omezení vývozu (VERs)** – kvóta implementovaná vývozcem
- Formálně v souladu s GATT („dobrovolné“), i když je to kvóta
- USA proti Japonsku, ocel a auta, největší rozšíření v 80s – 10 % světového obchodu!
- **Během Uruguayského kola zakázáno** uvalovat nové, existující musely být postupně zrušeny

Národní zacházení

- Druhý z principů nediskriminace

Národní zacházení

- = national treatment

Národní zacházení

- = national treatment
- s cizím zbožím musí být **po překročení hranic** zacházeno alespoň stejně výhodně jako s domácím

Národní zacházení

- = national treatment
- s cizím zbožím musí být **po překročení hranic** zacházeno alespoň stejně výhodně jako s domácím
- > teoreticky je tak možné zvýhodňovat cizí zboží

Národní zacházení

- = national treatment
- s cizím zbožím musí být po překročení hranic zacházeno alespoň stejně výhodně jako s domácím
- > teoreticky je tak možné zvýhodňovat cizí zboží
- **působí na domácím trhu**
- **aplikovatelné skoro na všechna opatření**

Národní zacházení

- = national treatment
- s cizím zbožím musí být po překročení hranic zacházeno alespoň stejně výhodně jako s domácím
- > teoreticky je tak možné zvýhodňovat cizí zboží
- **působí na domácím trhu**
- **aplikovatelné skoro na všechna opatření** - daně, technické a hygienické standardy (=netarifní překážky)

Národní zacházení

- = national treatment
- s cizím zbožím musí být po překročení hranic zacházeno alespoň stejně výhodně jako s domácím
- > teoreticky je tak možné zvýhodňovat cizí zboží
- **působí na domácím trhu**
- **aplikovatelné skoro na všechna opatření** - daně, technické a hygienické standardy (=netarifní překážky)
- **Netýká** se cel a kvót > diskriminace mezi domácím a cizím zbožím je **povolená**, pokud k ní dochází v souvislosti s přechodem hranic

Národní zacházení

- = national treatment
- **výjimka pouze pro subvence a státní zakázky**

- Národní zacházení + MFN = nediskriminace

- **Základní kameny celého WTO režimu!**

Jednání o snižování cel

- Probíhá v tzv. **kolech (rounds)**

Jednání o snižování cel

- Probíhá v tzv. kolech (rounds)
- Na začátku kola se sejdou ministři, **kteří stanoví agendu**, o té potom jednají diplomaté, na konci kola je ideálně dosaženo dohody

Jednání o snižování cel

- Probíhá v tzv. kolech (rounds)
- Na začátku kola se sejdou ministři, kteří stanoví agendu, o té potom jednají diplomaté, na konci kola je ideálně dosaženo dohody
- Kolo je typicky pojmenováno po místě, kde došlo k prvnímu setkání a stanovení agendy (Uruguayské, Katarské...)

Jednání o snižování cel

- Probíhá v tzv. kolech (rounds)
- Na začátku kola se sejdou ministři, kteří stanoví agendu, o té potom jednají diplomaté, na konci kola je ideálně dosaženo dohody
- Kolo je typicky pojmenováno po místě, kde došlo k prvnímu setkání a stanovení agendy (Uruguayské, Katarské...)
- Zatím proběhlo celkem 9 kol

Jednání o snižování cel

- Původní logika – vycházela z amerického zákona RTAA z 30. let

Jednání o snižování cel

- Původní logika – vycházela z amerického zákona RTAA z 30. let
- > Americká exekutiva má pravomoc snižovat cla **pouze na jednotlivé produkty** + výměnou za **reciproční** snížení cla jinou zemí

Jednání o snižování cel

- Původní logika – vycházela z amerického zákona RTAA z 30. let
- > Americká exekutiva má pravomoc snižovat cla pouze na jednotlivé produkty + výměnou za reciproční snížení cla jinou zemí
- > Vyjednávači nemohli slíbit, že USA sníží např. všechna cla o 20 %

Jednání o snižování cel

- Původní logika – vycházela z amerického zákona RTAA z 30. let
- > Americká exekutiva má pravomoc snižovat cla pouze na jednotlivé produkty + výměnou za reciproční snížení cla jinou zemí
- > Vyjednávači nemohli slíbit, že USA sníží např. všechna cla o 20 %
- Jelikož USA byly hlavním hráčem, tuto logiku převzal celý systém GATT

Jednání o snižování cel

- Původní logika – vycházela z amerického zákona RTAA z 30. let
- > Americká exekutiva má pravomoc snižovat cla pouze na jednotlivé produkty + výměnou za reciproční snížení cla jinou zemí
- > Vyjednávači nemohli slíbit, že USA sníží např. všechna cla o 20 %
- Jelikož USA byly hlavním hráčem, tuto logiku převzal celý systém GATT
- > **principal supplier method** = metoda hlavního dodavatele

Principal supplier method

- = používaná v prvních 5 kolech (50. léta)
- Každá země si stanoví **seznam zboží**, u kterého je **ochotná snížit cla**, a seznam zboží, kde **požaduje od ostatních zemí snížení cla**

Principal supplier method

- = používaná v prvních 5 kolech (50. léta)
- Každá země si stanoví seznam zboží, u kterého je ochotná snížit cla, a seznam zboží, kde požaduje od ostatních zemí snížení cla
- Následně u zboží, kde je ochotná snížit clo, **jedná s jeho hlavním dodavatelem** = tím státem, který do této země ten produkt nejvíce exportuje

Principal supplier method

- = používaná v prvních 5 kolech (50. léta)
- Každá země si stanoví seznam zboží, u kterého je ochotná snížit cla, a seznam zboží, kde požaduje od ostatních zemí snížení cla
- Následně u zboží, kde je ochotná snížit clo, jedná s jeho hlavním dodavatelem = tím státem, který do této země ten produkt nejvíce exportuje
- Výměnou požaduje po tom státu snížení cla na nějakou svou komoditu

Principal supplier method

- Pokud se podaří dosáhnout dohody > **pomocí MFN se cla sníží pro všechny ostatní smluvní státy GATT**

Principal supplier method

- Pokud se podaří dosáhnout dohody > **pomocí MFN se cla sníží pro všechny ostatní smluvní státy GATT**
- Snížení = **tariff concession** – celní koncese

Principal supplier method

Principal supplier method

- Požadující země nemusí mít co nabídnout nebo není ochotná nabídnout to, co druhý stát požaduje
- Obchod může být jednostranný, nebo politické překážky doma

Principal supplier method

- Požadující země nemusí mít co nabídnout nebo není ochotná nabídnout to, co druhý stát požaduje
- Obchod může být jednostranný, nebo politické překážky doma
- Potřeba jednat komoditu po komoditě – zdlouhavé

První kola

- Ženeva 1947
- Annecy 1949
- Torquay 1950-1
- Ženeva II (1955-6)
- Dillonovo (1960-1)

První kola

- Ženeva 1947 – 45 000 celních koncesí, průměrné clo smluvního státu kleslo o 32 %
- Annecy 1949 – 5 000 koncesí, pokles cel o 1,9 %
- Torquay 1950-1 – 8 700 koncesí, pokles cel o 3 %
- Ženeva II 1955-6 – pokles cel o 3,5 %
- Dillonovo 1960-1 – 4 400 koncesí, pokles cel o 2,4 %

První kola

- Ženeva 1947 – 45 000 celních koncesí, průměrné clo smluvního státu kleslo o 32 %
- Annecy 1949 – 5 000 koncesí, pokles cel o 1,9 %
- Torquay 1950-1 – 8 700 koncesí, pokles cel o 3 %
- Ženeva II 1955-6 – pokles cel o 3,5 %
- Dillonovo 1960-1 – 4 400 koncesí, pokles cel o 2,4 %

První kola

- > jednoduchých dohod bylo dosaženo hned v Ženevě, postupně zůstávaly čím dál více citlivé komodity

První kola

- > jednoduchých dohod dosaženo hned v Ženevě, postupně zůstávaly čím dál více citlivé komodity
- **Úplně vynecháno zemědělství** – jednalo se o „**NAMA**“ (non-agricultural market access) – všechno zboží kromě zemědělských produktů

Kontext prvních kol

- Hlavní zájem USA – **Studená válka, obnova Evropy**
- Jednání vedli diplomaté DoS – zájem o geopolitiku!

Kontext prvních kol

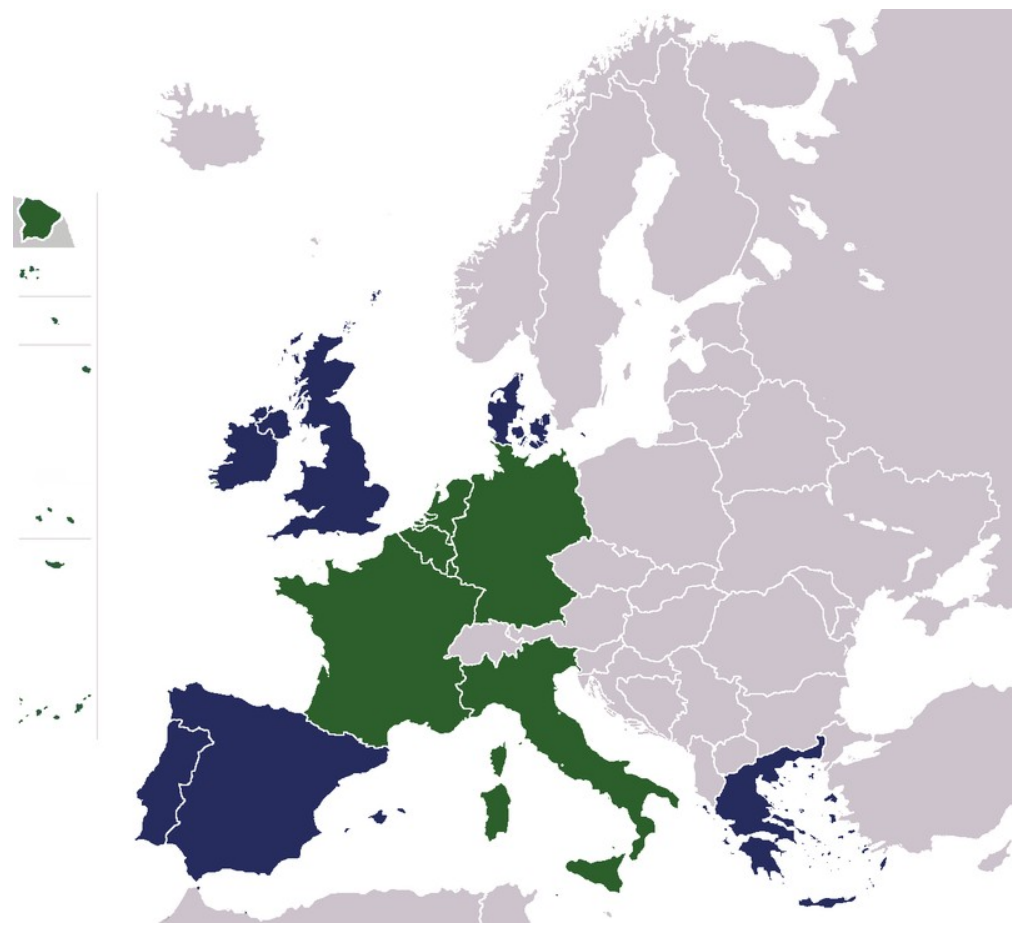
- Hlavní zájem USA – **Studená válka, obnova Evropy**
- Jednání vedli diplomaté DoS – zájem o geopolitiku!
- Priorita – regionální integrace Evropy, Marshallův plán, reciproční jednání v GATT málo důležitá

Kontext prvních kol

- Hlavní zájem USA – **Studená válka, obnova Evropy**
- Jednání vedli diplomaté DoS – zájem o geopolitiku!
- Priorita – regionální integrace Evropy, Marshallův plán, reciproční jednání v GATT málo důležitá
- Ochota Američanů jednostranně liberalizovat

Kontext prvních kol

- Přistoupení Německa (1951) a Japonska (1955)
- 1957 -

Kontext prvních kol

- **1957 – EHS – velká část vzájemného obchodu v rámci GATT pokrytá celní unií**

Kontext prvních kol

- 1957 – EHS – velká část vzájemného obchodu v rámci GATT pokrytá celní unií
- > Dva velcí aktéři – EHS a USA

Kontext prvních kol

- 1957 – EHS – **velká část vzájemného obchodu v rámci GATT pokrytá celní unií**
- > Dva velcí aktéři – EHS a USA
- USA považují **poválečnou obnovu za dokončenou** a vnímají Evropu jako rostoucího konkurenta, chtějí od Evropanů ústupky

Kontext prvních kol

- 1957 – EHS – velká část vzájemného obchodu v rámci GATT pokrytá celní unií
- > Dva velcí aktéři – EHS a USA
- USA považují poválečnou obnovu za dokončenou a vnímají Evropu jako rostoucího konkurenta, chtějí od Evropanů ústupky
- USA se dostaly do obchodního deficitu!

Kontext prvních kol

- 1957 – EHS – **velká část vzájemného obchodu v rámci GATT pokrytá celní unií**
- > Dva velcí aktéři – EHS a USA
- USA považují poválečnou obnovu za dokončenou a vnímají Evropu jako rostoucího konkurenta, chtějí od Evropanů ústupky
- USA se dostaly do obchodního deficitu!
- Společný tarif EHS – **někdy narušil celní závazky jednotlivých zemí**
- CAP

Kontext prvních kol

- > Dillonovo a Kennedyho kolo v 60. letech > snaha o dohodu o mezi EHS a USA

60. léta

- Dillonovo kolo - neúspěch

První kola

- Ženeva 1947 – 45 000 celních koncesí, průměrné clo smluvního státu kleslo o 32 %
- Annecy 1949 – 5 000 koncesí, pokles cel o 1,9 %
- Torquay 1950-1 – 8 700 koncesí, pokles cel o 3 %
- Ženeva II (1955-6) – pokles cel o 3,5 %
- Dillonovo (1960-1) – 4 400 koncesí, pokles cel o 2,4 %

60. léta

- Dillonovo kolo – neúspěch > pochybnosti o relevanci GATT

60. léta – Kennedyho kolo

- Dillonovo kolo – neúspěch > pochybnosti o relevanci GATT
- Evropané požadovali, **aby se jednalo o plošném horizontálním snížování cel**

60. léta – Kennedyho kolo

- Dillonovo kolo – neúspěch > pochybnosti o relevanci GATT
- Evropané požadovali, aby se jednalo o plošném horizontálním snižování cel
- USA – Trade Expansion Act 1962 - nahradil RTTA – **pravomoc pro exekutivu jednat o plošném snižování**

60. léta – Kennedyho kolo

- Dillonovo kolo – neúspěch > pochybnosti o relevanci GATT
- Evropané požadovali, aby se jednalo o plošném horizontálním snižování cel
- USA – Trade Expansion Act 1962 - nahradil RTTA – pravomoc pro exekutivu jednat o plošném snižování
- > **Kennedyho kolo opustilo principal supplier method, jednalo se o snížení všech cel o 50 %**

60. léta – Kennedyho kolo

- Dillonovo kolo – neúspěch > pochybnosti o relevanci GATT
- Evropané požadovali, aby se jednalo o plošném horizontálním snižování cel
- USA – Trade Expansion Act 1962 - nahradil RTTA – pravomoc pro exekutivu jednat o plošném snižování
- > Kennedyho kolo opustilo principal supplier method, jednalo se o snížení všech cel o 50 %, **z tohoto se dělaly výjimky**

60. léta – Kennedyho kolo

- United States Trade Representative (**USTR**) – speciální zmocněnec pro jednání o obchodu – **více asertivní přístup oproti diplomatům**, pro které byly zásadní dobré politické vztahy

60. léta – Kennedyho kolo

- První výraznější úspěch od Ženevy 1947

Přehled kol

- Ženeva 1947 – 45 000 celních koncesí, průměrné clo smluvního státu kleslo o 32 %
- Annecy 1949 – 5 000 koncesí, pokles cel o 1,9 %
- Torquay 1950-1 – 8 700 koncesí, pokles cel o 3 %
- Ženeva II (1955-6) – pokles cel o 3,5 %
- Dillonovo (1960-1) – 4 400 koncesí, pokles cel o 2,4 %
- Kennedyho (1963-1967) – 33 000 koncesí, pokles cel o 36 %

60. léta – Kennedyho kolo

- První výraznější úspěch od Ženevy 1947
- **Cla na průmyslové zboží přestala být ve vyspělých státech významnou překážkou**

60. léta – Kennedyho kolo

- První výraznější úspěch od Ženevy 1947
- Cla na průmyslové zboží přestala být ve vyspělých státech významnou překážkou
- **První jednání o záležitostech mimo NAMA**

60. léta – Kennedyho kolo

- Zemědělství – první z mnoha neúspěchů v této oblasti

60. léta – Kennedyho kolo

- Anti-dumping

60. léta – Kennedyho kolo

- Anti-dumping
- Po poklesu cen země hledaly zbývající možnosti ochrany

60. léta – Kennedyho kolo

- Anti-dumping
- Po poklesu cen země hledaly zbývající možnosti ochrany
- = GATT obětí svého vlastního úspěchu

60. léta – Kennedyho kolo

- Anti-dumping
- Po poklesu cen země hledaly zbývající možnosti ochrany
- = GATT obětí svého vlastního úspěchu
- Typická forma – levný import je prohlášen za „dumping“ > **uvalení speciálního cla**

60. léta – Kennedyho kolo

- Anti-dumping
- Po poklesu cen země hledaly zbývající možnosti ochrany
- = GATT obětí svého vlastního úspěchu
- Typická forma – levný import je prohlášen za „dumping“ – uvalení speciálního cla
- > **Dohoda o antidumpingu** = omezení těchto praktik

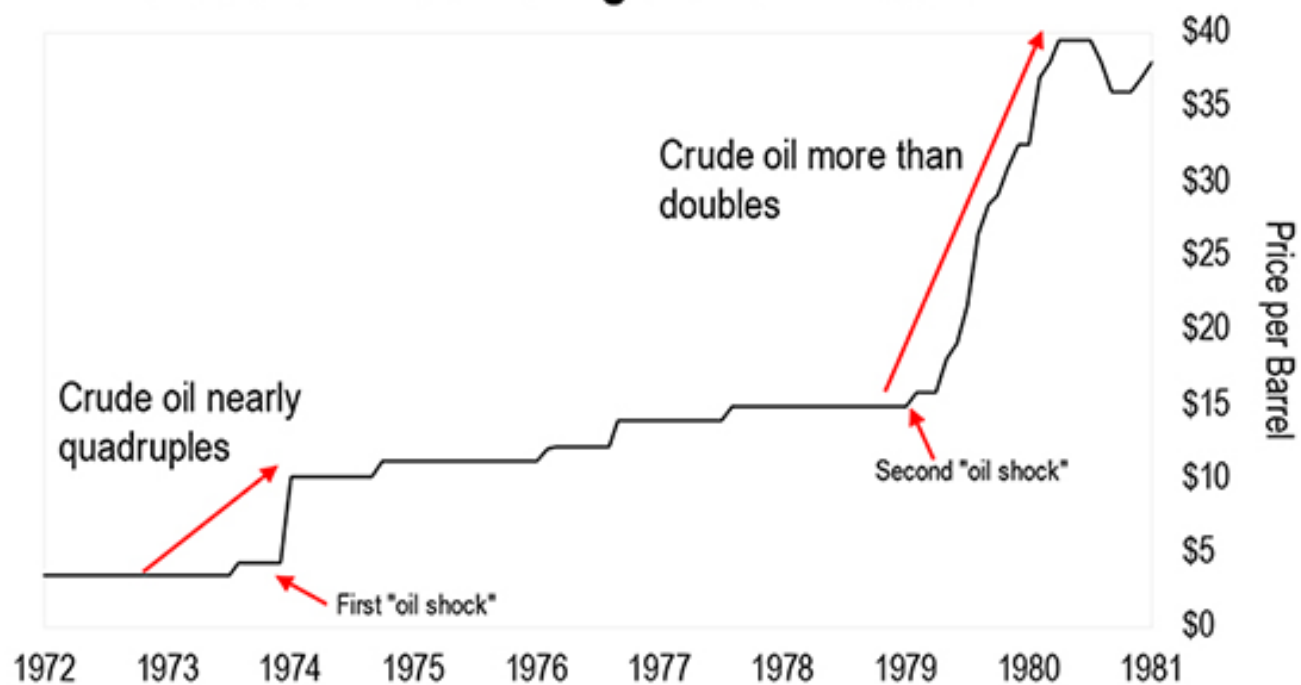
60. léta – Kennedyho kolo

- Rozvojové země (dekolonizace!)
- UNCTAD, ISI, zvláštní a diferencované zacházení
- USA vytvořily pro rozvojové země systém jednostranných preferencí = volný přístup na americký trh
- V GATT bylo toto **povoleno**

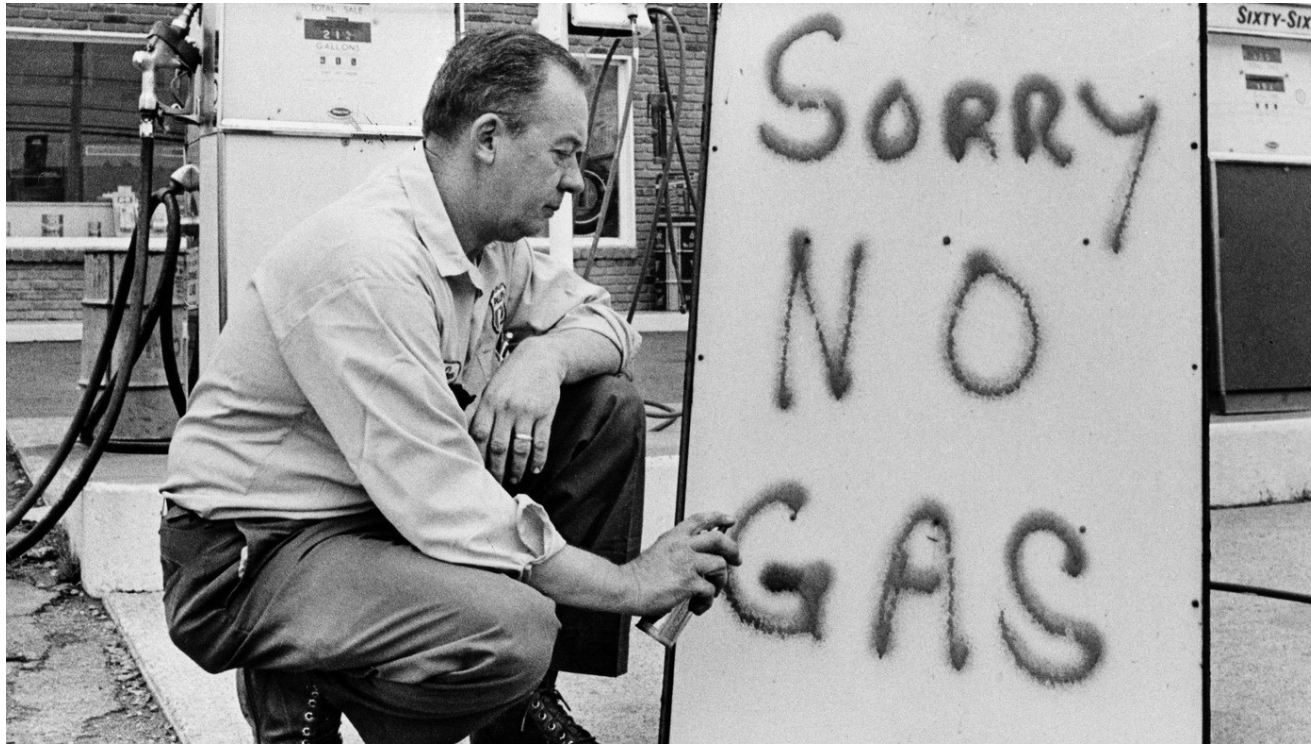
70. léta

70. léta

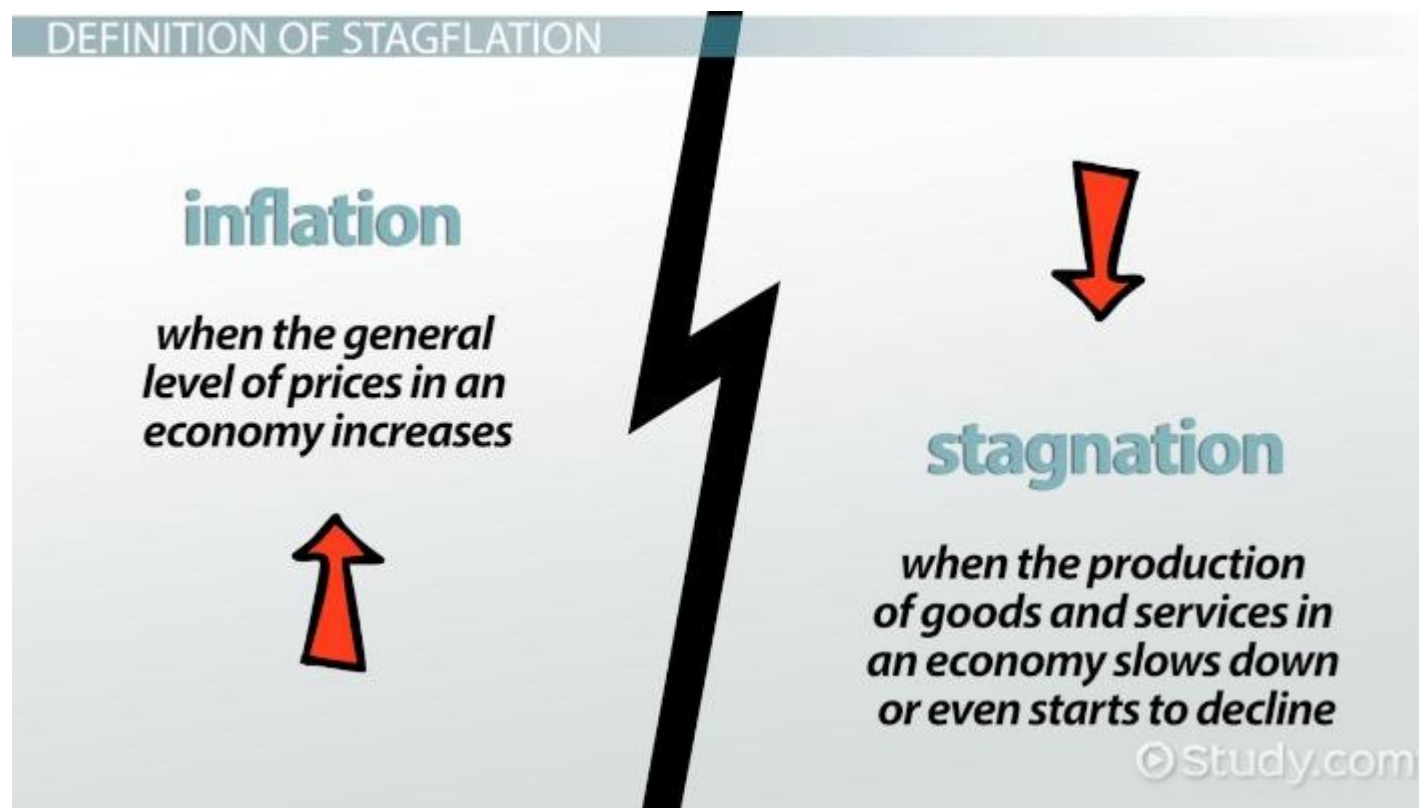
WTI Crude Oil Price During the "Oil Shocks"

70. léta

70. léta

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)

- 1) Antidumping (AD)
- 2) Vyrovnávací cla (=antisubvenční)
- 3) Platební bilance
- 4) Nedospělá odvětví (infant industry)
- 5) Ochranná opatření („safeguards“)
- 6) Zvláštní výjimky (zemědělství)
- 7) Obecná vynětí („general waivers“)
- 8) Obecné výjimky („General exceptions“)
- 9) Národní bezpečnost
- 10) Opětné sjednání či modifikace koncesí

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)
- **2) Netarifní překážky** – tvorba skrytě diskriminačních regulací, které zvýhodňují domácí producenty

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)
- 2) **Netarifní překážky**– tvorba skrytě diskriminačních regulací, které zvýhodňují domácí producenty
- *„Němci dělají koňak, který má jenom 30 % alkoholu > uzákoníme, že ve Francii se smí prodávat jenom koňak, který má alespoň 35 % alkoholu!“*

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)
- **2) Netarifní překážky**– tvorba skrytě diskriminačních regulací, které zvýhodňují domácí producenty
- *„Němci dělají koňak, který má jenom 30 % alkoholu > uzákoníme, že ve Francii se smí prodávat jenom koňak, který má alespoň 35 % alkoholu!“*
- > Úplný zákaz importu!

70. léta

- Nový protekcionismus = výjimky + netarifní překážky

70. léta – Tokijské kolo

- 1974-1979
- **Celkově špatná hospodářská situace, obtížné období pro liberalizaci obchodu**

70. léta – Tokijské kolo

- 1974-1979
- Celkově špatná hospodářská situace, obtížné období pro liberalizaci obchodu
- USA – opět nový zákon – Trade Act 1974 – ještě slabší role pro Kongres

70. léta – Tokijské kolo

- 1974-1979
- Celkově špatná hospodářská situace, obtížné období pro liberalizaci obchodu
- USA – opět nový zákon – Trade Act 1974 – ještě slabší role pro Kongres
- Paragraf 301 – jednostranná retaliace ze strany USA, pokud někdo porušuje pravidla

70. léta – Tokijské kolo

- EHS – pocit, že nás ústupky z Kennedyho kola více bolí – komunitární cla vesměs 10-20 %, oproti tomu USA mají velký rozptyl

70. léta – Tokijské kolo

- EHS – pocit, že nás ústupky z Kennedyho kola více bolí – komunitární cla vesměs 10-20 %, oproti tomu USA mají velký rozptyl
- > „Američané snižují buď cla, kterou byla už předtím úplně zanedbatelná, nebo jsou naopak tak vysoká, že snížení o 10 % nic neřeší“

70. léta – Tokijské kolo

- EHS – pocit, že nás ústupky z Kennedyho kola více bolí – komunitární cla vesměs 10-20 %, oproti tomu USA mají velký rozptyl
- > „Američané snižují buď cla, kterou byla už předtím úplně zanedbatelná, nebo jsou naopak tak vysoká, že snížení o 10 % nic neřeší“
- > potřeba nelineárního snižování cel, který by více snižovalo vysoká cla
- > **švýcarská formule**

Švýcarská formule

- $Z = \frac{A \times X}{A + X}$
- Z – změna cla (vyjde to například „- 30 %“)
- X – stávající výše cla
- A – koeficient, který se sjedná

Švýcarská formule - příklad

- $Z = \frac{10 \times 50}{10 + 50} = 8,3 > \text{snížení cla o } 8,3 \%$

Švýcarská formule - příklad

- $Z = \frac{10 \times 50}{10 + 50} = 8,3 > \text{snížení cla o } 8,3 \%$

- $Z = \frac{10 \times 30}{10 + 30} = 7,5 > \text{snížení cla o } 7,5 \%$

Švýcarská formule - příklad

- $Z = \frac{10 \times 50}{10 + 50} = 8,3 > \text{snížení cla o } 8,3 \%$

- $Z = \frac{10 \times 30}{10 + 30} = 7,5 > \text{snížení cla o } 7,5 \%$

- **> čím vyšší clo, tím více jej musí stát snížit**

Švýcarská formule - příklad

- $Z = \frac{10 \times 50}{10 + 50} = 8,3 > \text{snížení cla o } 8,3 \%$

- $Z = \frac{8 \times 50}{8 + 50} = 6,9 > \text{snížení cla o } 6,9 \%$

Švýcarská formule - příklad

- $Z = \frac{10 \times 50}{10 + 50} = 8,3 > \text{snížení cla o } 8,3 \%$

- $Z = \frac{8 \times 50}{8 + 50} = 6,9 > \text{snížení cla o } 6,9 \%$

- **> čím nižší koeficient, tím nižší snížení cla**

Švýcarská formule

- > **švýcarská formule**
- Američané souhlasili; dodnes využívané
- **Rozvojové země typicky dostávají nižší koeficient**

70. léta – Tokijské kolo

- Další velký pokrok ve snižování cel

Přehled kol

- Ženeva 1947 – 45 000 celních koncesí, průměrné clo smluvního státu kleslo o 32 %
- Annecy 1949 – 5 000 koncesí, pokles cel o 1,9 %
- Torquay 1950-1 – 8 700 koncesí, pokles cel o 3 %
- Ženeva II (1955-6) – pokles cel o 3,5 %
- Dillonovo (1960-1) – 4 400 koncesí, pokles cel o 2,4 %
- Kennedyho (1963-1967) – 33 000 koncesí, pokles cel o 36 %
- Tokijské (1973-1979) – pokles cel o 33 %

70. léta – Tokijské kolo

- Další velký pokrok ve snižování cel
- Na konci průměrná cla v OECD 6 % - zanedbatelná překážka

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – **necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu**

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- **> Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)**

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- > Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)
- = „**kodexy Tokijského kola**“, Tokyo round codes

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- > Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)
- = „kodexy Tokijského kola“, Tokyo round codes
- > Velké narušení principu MFN – vznikají spolky zemí, které spolu nad rámec původního GATT řeší další záležitosti

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- > Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)
- = „kodexy Tokijského kola“, Tokyo round codes
- > Velké narušení principu MFN – vznikají spolky zemí, které spolu nad rámec původního GATT řeší další záležitosti
- Signatáři – **typicky vyspělé státy** > „dvourychlostní GATT“

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- Zvláštní a diferencované zacházení s rozvojovými zeměmi
- Vládní zakázky
- Opatření na ochranu platební bilance
- Ochranná opatření pro potřeby rozvoje
- Celní oceňování
- Importní licence; civilní letadla; mléčné produkty; hovězí maso

Kodexy

- Antidumping – upravená dohoda z Kennedyho kola

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- - **pokud stát podporuje produkci nebo export nějaké komodity z veřejných zdrojů**, další státy mohou svůj trh chránit speciálním clem

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- - **snaha o harmonizaci standardů a regulací**

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- Zvláštní a diferencované zacházení s rozvojovými zeměmi
- - **nereciprocita**

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- Zvláštní a diferencované zacházení s rozvojovými zeměmi
- Vládní zakázky
- Opatření na ochranu platební bilance
- Ochranná opatření pro potřeby rozvoje
- Celní oceňování
- Importní licence; civilní letadla; mléčné produkty; hovězí maso

70. léta – Tokijské kolo

- GATT během Tokijského kola přestal být o clech na průmyslové zboží
- NAMA je od té doby v podstatě nezajímavé téma

70. léta – Tokijské kolo

- GATT během Tokijského kola přestal být o clech na průmyslové zboží
- NAMA je od té doby v podstatě nezajímavé téma
- Zbývající problémy:
 - - zemědělství
 - - postavení rozvojových zemí
 - - rozdílné závazky jednotlivých smluvních států kvůli dobrovolným dohodám

Příště

- 80. léta > Uruguayské kolo vedoucí ke vzniku WTO
- WTO jako instituce, systém řešení sporů mezi členy

- Děkuji za pozornost